

Tudományegyetemeink díszdoktorai

Az egyetemi világnak is, mint a társadalom számos más területének, megvannak a teljesítményt, minőséget, kiválóságot kifejező kategóriái, kitüntetései, díjai, címei – meglehetősen nagy változatosságban. Oktatói körben ezek egyik meghatározó eleme az egyetemi tanári, a professzori cím. A Debreceni Egyetem ma élő professzorairól a közelmúltban készült egy kis összeállítás¹. A tágan értelmezett egyetemi hallgatói kör elitjét a doktori képzésben résztvevők, pontosabban a PhD fokozatot megszerző doktorok jelentik. Ennek bőséges irodalmából aktuális válogatást nyújt az Országos Doktori Tanács honlapja², ahol – többek között – elérhető a szerző írása a kémiai doktori iskolák tevékenységéről, a minőséget meghatározó törzstagokról. A doktorok körének is van két további szegmense. Az egyik elitbe a doktori fokozat megszerzésével egy időben az nyerhet belépést, aki nem csak a doktori eljárás minden részében kapta a legjobb minősítést (általában *summa cum laude*), hanem már előtte, a középiskolai és egyetemi tanulmányok során is kivétel nélkül jeles (kitűnő) volt minden osztályzata. Ezt a teljesítményt egy – a mindenkori államfő (nálunk sorban a király, a kormányzó, a (nép)köztársasági elnök) védnökségét (*sub auspiciis* ...) jelképező aranygyűrűs doktorról a közelmúltban alapos és részletes összeállítás jelent meg³. A másik elit a *doctor honoris causa*, röviden a „díszdoktorok” csoportja. Ezt a címet jóval későbbi életkorban, egy kivételesen eredményes és széles körben *tiszteletet kiváltó* életteljesítmény alapján lehet megkapni, s ezt nem a jelölt, hanem (normál esetben) az adományozó egyetem kezdeményezheti. A teljesítmény szó elé a *tudományos* jelző kívánczik, hiszen a *doctor* eredete a *docere* (*tanítani*) latin szó: a közép-korban csak az taníthatott egyetemen, akinek tudományos kutatással elért doktorátusa volt. A hazai és nemzetközi gyakorlat⁴ ennél az alapgondolatnál régóta sokkal „tarkább”: részben korkép, esetenként kórkép.

¹ Bazsa György: Professzori kinevezések metszetei a debreceni egyetem(ek)en, Debreceni Szemle 2014/3, 254-264 http://szemle.unideb.hu/wordpress/wp-content/uploads/bsk-pdf-manager/585_7_2014_3_BAZSA.PDF

² <http://www.doktori.hu/index.php?menuid=351&cid=258> köztük Bazsa György: Metszetek kémiai doktori iskolákról – http://www.doktori.hu/cikk_file/MKL_201504.pdf

³ Kántor Sándorné: A debreceni kitüntetéses doktoravatások története (1912-2012), Gerundium 2011, 109-132 http://gerundium.lib.unideb.hu/index.php?oldal=aktualisszam&folyoirat_szam=4

⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Honorary_degree és benne bőséges originális forrásanyag

A kör – a tárgyalt egyetemek

Díszdoktori címet először az Oxfordi Egyetem adott a 15. század végén. Ez fokozatosan általános gyakorlat lett a világ egyetemein. Bő félévezred meglehetősen igen változatos nemzetközi szokásainak még vázlatos áttekintésére sem elég egy ilyen rövid írás. Amit megpróbál: (szám)adatok – és néhány példa – tükrében megmutatni a négy hazai *tudományegyetem* díszdoktori gyakorlatát: másfél évszázad másfélezer díszdoktorsága bizonyára elfogadhatóan reprezentálja, bár részleteiben biztosan nem tükrözi teljesen a magyar felsőoktatás ilyen felfogását, annak változásait. Ezek az egyetemek ma: a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) (+ a Semmelweis Egyetem, SE), a Debreceni Egyetem (DE), a Pécsi Tudományegyetem (PTE) és a Szegedi Tudományegyetem (SZTE). A magyar (felsőoktatás) történelem közismert hektikussága következtében ezek az intézmények csak az utóbbi másfél évtizedben mutatnak viszonylag stabil „összetételt”: oktatási (binnen a doktori képzési) és szervezeti (kari) struktúrájuk főként a tudomány fejlődése (pl. informatikai karok, társadalomtudományi kar) következtében módosult. Előtte viszont – alapításuk után egyik-másik igen csak hamar, – székhely változásokat, leválasztásokat és integrációkat éltek meg, emiatt az áttekintéshez tíznél is több intézmény(neve)t kell számításba venni. Ezt szemlélteti vázlatosan az 1. táblázat.

		Budapest			Debrecen			Pécs			Szeged				
1847-1851-1861-1871-1881-1891-1901-1911-	19. sz. és a 20. sz. eleje (a tört. Magyarország)	Budapesti M. Kir. Tudományegyetem			Db. Ref. kollegium						Ferenc József Tudományegyetem Kolozsvár				
1921-1931-1941-	20. sz. 2. negyede	Pázmány Péter Tudományegyetem			Debreceni, részben Tisza István Tudományegyetem			Erzsébet Tudományegyetem Pozsony/Pécs		Ev. H. Kar Sopron	Horthy Miklós Tudományegyetem Szeged				
1951-1961-1971-1981-1991-	Század közép	Eötvös Loránd Tudományegyetem			Semmelweis Orvostud. E.	R. Kat. Ht. Akadémia	D.R.Ht.Akadémia	Kossuth Lajos Tudományegyetem	Debr. Orvostud. E.	D. Agr. TE	Janus Pannonius Tudományegyetem	Pécsi Orvostud. E.	Evang. Ht. Akadémia	József Attila Tudományegyetem	Szegedi Orvostud. E.
2001-2011-	21. sz.				SE (±TF)	PPKE	DRHE	Debreceni Egyetem			Pécsi Tudományegyetem		Ev. Hittud. E.	Szegedi Tudományegyetem	

1. táblázat. A négy magyar tudományegyetem struktúra és székhelyváltozásai (az időhatárok diffúzak)

Budapest: Az Eötvös Loránd Tudományegyetem (és két mai társa) elődjét – közzismerten első, létrehozásától folyamatosan működő egyetemünket⁵ – Pázmány Péter alapította 1635-ben Nagyszombatban, onnan került Budára, majd Pestre, s idővel értelemszerűen lett székhelye Budapest. Neve is többször változott (BpTE, majd *Pázmány Péter Tudományegyetem* [PPTE] is volt)⁶. A mi szempontunkból fontos, hogy 1769-ben létesített orvostudományi kara 1951-ben önálló egyetemenként kivált, egyidejűleg a Bölcsészkarból önállósult a Természettudományi Kar. Az 1969-ben Semmelweis nevét felvevő orvosegyetembe 2000-ben integrálódott (más főiskolai egységek mellett) a *Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem* (HIETE) és a *Testnevelési Főiskola* (TF), de az utóbbi 2014-ben ismét önálló lett – több tekintetben kivételező törvénytörvénypasszussal – mint *Testnevelési Egyetem*.

Az alapító Hittudományi Kar 1950-ben vált ki Római Katolikus Központi Hittudományi Akadémia néven, majd erre alapozva hozták létre 1992-ben a *Pázmány Péter Katolikus Egyetemet* (PPKE), amelyik fokozatosan bővítette profilját világi szakokkal és karokkal is.

Debrecen: A Debreceni Egyetem jogelődjét képező, 1538-ban már működő Református Kollégiumot azért tüntettük fel az ábrán, mert három tagozata alapozta meg a 1912-ben létesített – egy ideig *Tisza István* (TITE), majd fél évszázadon át *Kossuth Lajos* nevét is viselő (KLTE) – egyetemet. A teológiai fakultás – hasonlóan Budapesthez – 1950-ben itt is kivált és akadémia néven működött tovább, mígnem 1996-ban *Debreceni Református Hittudományi Egyetem* (DRHE) lett.

Az orvoskar ugyancsak 1950-ben önállósult *Debreceni Orvostudományi Egyetem* (DOTE) néven, majd 2000-től integrálódott a Debreceni Egyetem kötelékébe, jelenleg három egyetemi kar keretében: Általános Orvostudományi (ÁOK), Fogorvostudományi (FOK) és Gyógyszerésztudományi Kar (GYTK).

Pécs: Két városunk – Pécs és Szeged – Trianon következtében kapott egyetemet. Az 1914-től éppen csak működni kezdő pozsonyi *Erzsébet Tudományegyetem* (kétéves budapesti átmeneti lét után) 1923-ban Pécsre került. Evangélikus Hittudományi Kara – a helyi oktatási hagyományokon – eleve Sopronban létesült 1923-ban, s ott is működött (pécsi) karként 1950-ig, amikor teológiai akadémia-ként önállósult, 1951-ben a fővárosba költözött, s 1998 óta *Evangélikus Hittudományi Egyetem* (EHE).

A pécsi orvoskar – a többi vidéki karhoz hasonlóan – 1950 és 1999 között önálló *Pécsi Orvostudományi Egyetem* (POTE) volt, 2000 óta a PTE Általános Orvostudományi Kara. A folytonosságot Pécsen a *Janus Pannonius Tudományegyetem* biztosította.

⁵ Sajátos évszám-rivalizálás érzékelhető a négy egyetem között: melyikük milyen címen lehet első a „történeti” sorban. Sokak szerint ennél érdemesebb az energiákat a mai rangsorbeli helyezésekre és a minőségre fordítani.

⁶ Kardos József (szerk.): *A magyar felsőoktatás évszázadai*, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000 Budapest.

Szeged: Az 1872-ben alapított kolozsvári *Ferenc József Tudományegyetem* (FJTE) nagy része – két éves budapesti kitérő után – 1921-ben költözött a városba. Itt az orvoskar élte meg később – jórészt *Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem* (SZOTE) néven – a félévszázados önálló létet, jogutódja 2000 óta a SZTE-n belül működik, mint ÁOK, a FOK és a GYTK. A „gerinc”-et – a kolozsvári részleges visszaköltés idején öt évig *Horthy Miklós* –, majd sokáig *József Attila* nevét viselő több karú egyetem jelenti. Ennek az egyetemnek nem volt teológiai fakultása.

Hazánkban ma 20 állami, 5 egyházi és 2 alapítványi egyetem működik. Indokolt lenne a teljes hazai díszdoktori kép megrajzolása, de a négy nagy tudományegyetem példája elég alapot adhat arra, hogy a közvélemény és a többi egyetem lásson olyan tükröt, amiből okulhat és tanulhat – ha akar⁷.

A kor – a tárgyalt időszak⁸ és korszakolása

Elsődleges forrásunk minden esetben az egyetemek honlapja⁹, melyeken a saját és részben az előd intézmények díszdoktorairól is találunk – igaz, különböző részletességű – információkat¹⁰. Ezek alapján az első díszdoktori cím odaítélésének időpontjától (BpTE, 1847) egészen máig áttekinthetjük a felavatott díszdoktorok 168 éves idősorát. Ha nem is mindig pontosan egyező évszámok alapján, de négy – feltűnően hasonló időtartalmú, jelentős szünetekkel elválasztott – szakaszra lehet, sőt indokolt ezt bontani. A 2. táblázat adatai ilyen időbontásban (a korszakhatárokat rugalmasan értelmezve) mutatják a történet számait – intézményenként is tagolva.

⁷ Sok egyetem – érthetően – „büszkeségeink” c. alkönyvtárban jeleníti meg díszdoktorait. Mások honlapján – kevésbé érthetően – nem található adatok a díszdoktorokról. Az intézmény professzorainak más egyetemeken kapott díszdoktori címeiről – meglepő módon – sehol nem találtunk összeállítást, csak olykor-olykor egy-egy rövid hírt. Meglehetősen aránytalan „büszkeség” [a szerző magánvéleménye].

⁸ Csak az 2015. augusztus 31-ig átadott/átvett díszdoktori címeket tárgyaljuk.

⁹ Az írás alapjául szolgáló weboldalak:

<http://www.wteszt.elte.hu/file/diszdoktorok.pdf>

<http://www.unideb.hu/portal/node/1280>

<http://pte.hu/diszdoktorok>

<https://www.u-szeged.hu/diszdoktoraink>

<http://semmelweis.hu/az-egyetemrol/az-egyetem-tortenete/a-budapesti-orvoskar-diszdoktorai-a-tudomanyegyetemi-korszakban/>

<https://ppke.hu/egyetemunk/diszdoktorok>

<http://www.drhe.hu/az-egyetem-diszdoktorai>

<http://teol.lutheran.hu/index.php/hu/> (nincs adat a díszdoktorokról)

¹⁰ A három egyházi egyetem honlapján nem található információ a „... Hittudományi Akadémia” korszak (20. sz. második fele) díszdoktorairól. Így a források: PPKE: rektori közlés a Schematismus Statusque Archidioecesis Strigoniensis anno Domini MCMLXXXII, Esztergom 1982 alapján; DRHE: A Debreceni Református Kollégium története, p. 337, M. Ref. Egyház, 1988); EHE: a rektori hivatal közlése.

Korszak	Budapest (ELTE)				Debrecen			Pécs			Szeged		Össz
			SE	PPKE			DRHE			EHE			
19. és 20. sz. eleje	1847-'15	124	[*8]	[*31]	–	–	–	–	–		–	20	144
20. sz. 2. negyede	1921-43	55	[*12]	[*13]	1915-43	73		1921-41	31		1922-42	43	202
1943-57	1949	1	–	–	1946	1	–	–	0		1946	2	4
20. sz. 3. harmada	1957-99	126	121	2	1967-99	125	44	1962-99	103	55	1969-99	124	700
21. sz.	2000-15	88	116	28	2000-15	77	46	2000-15	118	9	2000-15	62	544
		394	237	30		276	90		252	64		251	1594
Összesen		661				366			316			251	1594

2. táblázat. A négy tudományegyetemen
(és a hozzájuk- vagy a róluk lecsatoltakban) megítélt
díszdoktori címek száma négy korszakban.

A 19. század közepétől – Trianonig (2 egyetem): Budapesten (így jelezve most az előbb részletezett intézmény-csoportot) 1847-ben ítéltek oda először díszdoktori címet, nevezetesen Somogyi Károly áldozó papnak (Esztergom egyházmegye)¹¹, de rögtön 14 év szünet (a Habsburg önkényuralom kora) következett. Az 1872-es alapítású kolozsvári egyetemről sajnos nincs pontos listánk, de vannak megbízható adatok. A sort – 1876-ban – a kolozsvári születésű Gyulai Pál író, irodalomtörténész, akadémikus kezdte. Ebben a bő fél évszázadban Budapesten 124, Kolozsvárott pedig 20¹² díszdoktori címet ítéltek oda.

A 20. század második negyede – 1921–43: az igazi universitasok közös korszaka (4 tudományegyetem). Igaz, hogy Debrecenben 1915–17-ben kiadtak 13 díszdoktori címet, de aztán itt is (háborús?) szünet következett. Budapesten és Pécsen 1921-ben, Debrecenben és Szegeden 1922-ben folytatódott, ill. kezdődött a címadás és tartott folyamatosan 1941–43-ig. E negyedszázad során a négy egyetem 202 díszdoktori címet adott ki a táblázatban látható bontásban.

A következő – történelmileg igencsak változatos – másfél évtizedben (1943–1957) lényegében mindenütt szünetelt a címadás, a 4 eset – Budapest, Szeged 1-1, Debrecen 2 – szinte kivételnek tűnik.

¹¹ 43701 kötetes adományával megalapozta a mai szegedi Somogyi Könyvtárat, ezért utóbb névadója is lett.

¹² Makkai László: A kolozsvári m. kir. Ferenc József Tudományegyetem története http://adatbank.transindex.ro/html/alcim_pdf9458.pdf, Nagy Iván: A száműzetés évei. Szeged (1920-1940) http://www.adatbank.ro/html/alcim_pdf9465.pdf

A 20. század harmadik harmada – 1957–1999: a dezintegrált egyetemek kora (9 állami egyetem, [ebben a körben] 3 teológiai akadémia). Nem tudni miért, meg lehetőségen különböző években (1957 és 1969 között) kezdődött csak újra és vett nem ritkán nagy lendületet egyes egyetemeken, ill. teológiai akadémiákon (EHE 55 fő vs. BpRKHA 2 fő) a díszdoktori címek adományozása¹³. Kereken három évtized alatt 700 díszdoktori cím született.

A 21. század – 2000-től máig: az integrált egyetemek kora (5 állami + 3 egyházi egyetem). Itt a határt a 2000. január 1-én hatályba lépő integráció jelenti. A három vidéki városban ez teljes körű volt, az ELTE-t ebből a szempontból alig, a Semmelweis Egyetem változásait már említettük. A „díszdoktori lendület” folytatódott, mert az előző szakaszhoz képest fele annyi idő (másfél évtized) során 544-en örülhettek ilyen kitüntetésüknek. Itt feltűnő a PTE és az SE másokat 50%-kal szinte leköröző adata, akárcsak a DRHE hasonló mértékű kiugró aktivitása az egyháziak között. [A 89/90-es rendszerváltás talán egy tekintetben hozott csak változást: lecsökkent a szovjet/országi díszdoktorok (egyébként nem nagy) száma, nyilván tükrözve a szovjet/országi tudomány állapotában – és a kapcsolatokban – bekövetkezett változásokat. Meglepő lehet, hogy szovjet politikus, nem tudós közéleti személy nem kapott nálunk díszdoktori címet.]

Számolhatunk ugyan intézményenkénti vagy összesített átlagot a négy időszakaszra, de ezek mögött sok összetett, nem mindig könnyen felismerhető tényező van. Az összesített adatok idősora a négy szakaszra: ≈ 3 ; ≈ 10 ; ≈ 15 ; ≈ 35 díszdoktor/év. Az emelkedés egyértelmű, ami mögött elsősorban az egyetemek tudományos tevékenységének és kapcsolatrendszerének növekedése áll.

A díszdoktorság háttere – tudomány, pozíció, belföld/külföld

Eddig az intézmény és az adományozás időpontja szerint csoportosítottuk a díszdoktorokat, de más szempontok alapján is lehet, sőt érdemes és tanulságos csoportokat képezni. A kategóriák kialakításában és a besorolásban lehet és kell objektivitásra törekedni, de részben nincsenek éles határvonalak, másrészt a személyeknél átfedések is vannak. Erdős Pál életét a matematika (és az utazás) töltötte ki, ő egyértelműen a tudomány révén kapta a címet – 15 egyetemen. Reza Pahlavi egykori iráni sah és felesége egyetlen tudományágban sem alkottak (nagyot), az ő címük tisztán politikai hátterű. Viszont pl. Mádl Ferenc egyaránt kitűnő jogtudós, egyetemi tanár, ugyanakkor államfő/politikus is volt. Őt hova soroljuk, mert az előterjesztő indoklás is – joggal – kettős? Kisebbségi kérdés egyazon személy több díszdoktorságának számbavétele akár ugyanazon az egyetemen (pl. Szent-Györgyi Albert Szegeden), akár más-más egyetemen (lásd pl. Oláh Györgyöt később). Ilyen dilemmákkal együtt is érdemes egy kis statisztikát

¹³ A díszdoktori címek odaítélésének gyakorlata – jelentős mértékben – az egyházközi kapcsolatok reprezentatív indikátoraként is értékelhető. Pl. az EHA/EHE 64 díszdoktora – igen kevés kivétellel – lelkeszként, különböző egyházak, egyházi szervezetek vezetőjeként kapta a címet, többségük nem is *dr.*

készíteni, mert – mint látni fogjuk – tendenciák rajzolódnak ki, a bizonytalansági hibák pedig nagy valószínűséggel kiegyenlítik egymást.

A közéleti (fő)szereplők, politikusok díszdoktorságában pozitív megközelítésben akár az egyetemi szféra – *a doktor* cím – társadalmi magas presztízsét is láthatjuk, hiszen egyébként jó hírnévvel és elismertséggel bíró személyek közül (is) sokan szeret(né)nek, akarnak díszdoktorokká válni. Vannak, akik teljesítménnyel elért magas posztjuk révén kapják meg, de olyanok is, akik e nélkül is nagyon ambicionálják – és nem ritkán el is érik¹⁴ – természetesen mindig az autonóm(nak hitt) egyetemek (esetenként sajnos kikényszerített) döntése révén. Ismerjük el, olykor az egyetemek is feltűnő hajlamot mutattak/mutatnak díszdoktori címek adományozására – nem teljesen önzetlen felfogásban, önmaguk hasznára vagy – erős kifejezéssel – remélt „dicsőítésére”.

A jelen áttekintésben kialakított csoportok a következők: az elsőben meghatározó a *tudományos teljesítmény*, amihez a professzori cím, akadémiai tagság, vezető kutatói státusz elég biztos alapot nyújt¹⁵. A tudomány nemzetközisége értelemszerűen hozza magával, hogy nem csak *magyarok*, hanem *külföldi állampolgárok* is kiérdemlik és megkapják ezt a címet. Gyakori indok a *magas politikusi pozíció*, ritkább a *politikamentes közéleti/szakma-szervezői vagy szponzori/támogatói* tevékenység. Jelentős az *egyházi funkció* (püspök, érsek) vagy *teológiai tanárság* okán megítélt címek száma, s végül az írói, művészi *hírnév* is előfordul indokként (pl. Jókai Mór, Jevtusenko, José Carreras). A tudományos háttér rendszerint aktív szakmai kapcsolatot is jelent a díszdoktor és az egyetem között, míg a többieknél jó esetben a tisztelet és elismerés, de olykor – sarkítva – csak egy protokolláris kézfogás a kapcsolat „tartalma”. Az azért döntő többségben igaz, hogy csakis addigi tényleges teljesítményre adtak/adnak (bármilyen) elismerést, jövőbeli ígéret vagy valamilyen majdani adunk-kapunk jobb helyeken nem ennek a műfajnak a sajátja.

A 3. táblázat ilyen csoportosításban tartalmazza a bő másfél évszázad alatt megítélt címek számát. Néhány vitatható besorolás ellenére az időbeli tendenciák – mint említettük – viszonylag egyértelműek, de intézményenként különböző mértékűek lehetnek.

¹⁴ Ennek széles körben elhíresült példája volt a csak elemi iskolát végzett, de akadémikussá avanzsáltatott román Elena Causescu, aki diktátor férje politikai befolyása révén számos díszdoktori címet kapott. Ezek egy részét haláluk után törölték. Sukarno egykori indonéz elnök 26 *dr. h. c.* címet szerzett. A honlapja szerint e téren igen ambiciózus HRH Alwalled szaudi herceg 25. díszdoktori címét (és 74. állami kitüntetését) nálunk kapta: <http://www.alwaleed.com.sa/news-and-media/news/corvinus-university-awards-prince-alwaleed-honorary-doctorate-hrh%E2%80%99s-25th-honorary-doctorate/>. Őt HRH Hassan bin Talal jordán herceg követi 24 díszdoktori címmel: https://en.wikipedia.org/wiki/Prince_Hassan_bin_Talal (és egy *Magyar Érdemrend középkereszt a csillaggal* friss kitüntetéssel).

¹⁵ A rektorokat is ide soroljuk, hiszen a rektori székbe szinte kivétel nélkül a professzori székből ülnek át a megválasztottak, nem valamilyen kispadról. Kétségtelen, a rektorság gyakran növeli a díszdoktorság esélyét.

korsz		Budapest				Debrecen			Pécs			Szeged		Összes
		Törzs	SE	PPKE	DRHE	Törzs	DOTÉ	DATE	Törzs	POTE	EHE	Törzs	SZOTE	
19. sz. 2. fele 20. sz. eleje 1847–1915	magyar	78	[*0]	[*31]								20		98
	tud. saját	22												22
	tud. más	–										FJTE		–
	közélet	11										Kvár		11
	politika	9												9
	egyházi	31		[*31]								20		51
	hírnév	5												5
	külf	46	[8*]	[0*]										46
	tud.	35	[7*]											35
	közélet	2												2
	politika	8	[1*]											8
	egyházi	–												–
	hírnév	1												1
20. század 2. ne- gyede 1915–1943	magyar	12	[*2]	[*6]	[*26]	38			20			28		98
	tud. saját	–				6			6			3		15
	tud. más	–				8			6			10		24
	közélet	1				3			1			–		5
	politika	5	[*2]		[*1]	10			7			13		35
	egyházi	5		[*6]	[*11]	11			–			–		16
	hírnév	1				–			–			2		3
	külf	43	[*10]	[*7]	[*25]	35			11			15		104
	tud.	27	[*9]	[*7]	[*14]	16			2 3			4		50
	közélet	–				–			2			1 2		1 4
	politika	7	[*1]			6			2			5		20
	egyházi	8			[*13]	3 13			2 4			4		29
	hírnév	1				–			–			–		1
46-49	tud.	1				1			0			2		4
20. 3. har- mada 1953–1999	magyar	26	3	2	6	19	2	17	20	12	18	6		131
	tud. saját	22	3	–	–	10	–	6	1	2	1	10	–	55
	tud. más	1	–	–	–	1	8	2	11	14	1	8	6	52
	közélet	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2
	politika	–	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	1
	egyházi	–	–	2	5	–	–	–	–	–	11	–	–	18
	hírnév	1	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	3
	külf	100	118	0	38	43	32	12	83	43	58	42		569
	tud.	78	118	–	8	9 43	4 32	12	77	–	2	58	42	13 470
	közélet	4	–	–	–	–	–	–	4	–	–	–	–	8
	politika	18	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	18
	egyházi	–	–	–	30	–	–	–	–	–	41	–	–	71
	hírnév	–	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2
21. század eddig 2000–2015	magyar	20	2	0	16	14			9		8	8		77
	tud. saját	15	2	–	–	–			–		1	2		20
	tud. más	5	–	–	8	12			9		–	4		38
	közélet	–	–	–	–	1			–		–	1		2
	politika	–	–	–	–	–			–		–	–		–
	egyházi	–	–	–	6	–			–		6	–		12
	hírnév	–	–	–	2	1			–		1	1		5
	külf	68	114	28	30	63			109		1	54		467
	tud.	8 57	114	17	1 15	14 63			14 97		–	2 51		68 414
	közélet	1	#29	–	2	–			4		–	1		8
	politika	8	–	–	–	–			5		–	3		16
	egyházi	–	–	8	6 14	–			–		1	–		23
	hírnév	2	–	1	1 1	–			3		–	–		1 6
		394	237	30	90	213	34	29	252		64	203	48	1594

3. táblázat. Az egyes egyetemeken kiosztott díszdoktori címek

Az a díszdoktori cím természetéből több mint érthető, ha valaki tudományos eredményekért, ilyen téren folytatott együttműködésért kapja azt. Az már korszellemtől látszik függeni, hogy a más okok alapján – közéleti politikai szerepért, egyházi rangért és tevékenységért – és milyen megfontolásból, saját kezdeményezésre, vagy társadalmi/politikai kérésre, netán megrendelésre ad ilyen kitüntetést – és mennyi illet – az egyetem. E tekintetben az ország „első” egyeteme kiemelt, olykor kényszerhelyzetben volt (netán van?), mert ha mindenkor kormányzatunk ilyen elismerést kívánt/kíván adni (az ezt óhajtó) magas rangú (vagy gazdag) vendégeinek, legtöbbször ott jelenik meg a kérés. Ma már nem sért érzékenységet, ha nem pozitív példaként említjük, hogy a BpTE 78 magyar díszdoktorából csak 22 volt (a saját) professzor(a), és ehhez képest meglehetősen soknak tűnik a 31 egyházi, 11 közéleti, 9 politikai és 5 hírnévből¹⁶ fakadó cím. Külföldi kitüntetetteik körében viszont messze jobban állt a tudomány: 35¹⁷ fő a 46-ból. Az egykori PPTE 12 hazai díszdoktora között nincs tudós (!), a 43 külföldiből viszont 27 ilyen. A mai ELTE-n viszont már 182 professzor van a 214 kitüntetett között. A kolozsvári egyetem a szakmai nagyságok¹⁸ mellett – úgy tűnik, korszellem – szép számban tüntetett ki különböző politikusokat is¹⁹.

Lényegében a pestivel analóg változást mutat Debrecen példája: míg a Tisza István Tudományegyetem 73 díszdoktorának még a fele sem tudós (30), addig a Debreceni Egyetemen ez az arány 75 a 77-ből. Pécsen és Szegeden is hasonlóan változott a megoszlás. Az ún. „szakegyetemek” (SOTE, DOTE, DATE, POTE) szinte kizárólag kiemelkedő tudományos tevékenység és hosszabb tartalmas együttműködés alapján adták a díszdoktorságot. Kivétel a SE testnevelési karának (a „TF”) jó néhány tisztán protokoll jellegű előterjesztése²⁰.

Feltűnő, hogy a 20. század második felében működő hittudományi akadémiák gyakorlatában abszolút dominált az egyházi személyiségek kitüntetése, főleg nemzetközi pozíciók és részben hazai egyházak közötti kölcsönösség alapján, tudományos érdemekért szinte csak kivételként adtak díszdoktorságot. A mostani „egyetemi” korszakban viszont már a tudomány dominál a PPKE, elég erős a DRHE, de még mindig csak ritka kivétel az EHE gyakorlatában.

Hazai és külföldi kitüntetettek aránya

A 3. táblázat adatai szerint a jó másfélezer díszdoktor éppen háromnegyede külföldi személy. A budapesti (BpTE/PPTE) és a kolozsvári (Ferenc József) tudományegyetemen – az osztrák-magyar monarchia idején – még a *hazai* díszdokto-

¹⁶ Arany János, Goldmark Károly, Jókai Mór, Lévy József, Mikszáth Kálmán.

¹⁷ Pl. Robert Bunsen, Pierre Berthelot, Lord Kelvin, Rudolf Virchow, Herbert Spencer („*survival of the fittest*”).

¹⁸ Pl. Gyulai Pál, Henrie Poincare, Benczúr Gyula.

¹⁹ Pl. II. Vilmos német császár, József Ágost királyi herceg (3×), Apponyi Albert, Csáky István, Teleki Pál, Hóman Bálint; Rust Bernhard (Hitler minisztere), Bottai Giuseppe (Mussolini minisztere).

²⁰ Pl. Joao Havelange FIFA elnök, Huan Antonio Samaranch NOB elnök, Primo Nebiolo IAAF elnök.

rok voltak többségben (BpTE: 78 vs. 46, FJTE²¹: 17 vs. 3). A *hazaiak*/külföldiek aránya később fokozatosan kiegyenlítődött (103 vs. 101), majd az utóbbi (együtt félévszázadnyi) két szakaszban fokozatosan a külföldiek kitüntetése lett domináns (111 vs. 488, majd 69 vs. 466). Két egyetemünk az utóbbi évtizedekben gyakorlatilag már csak külföldieknek adományoz díszdoktori címet: a Semmelweis Egyetem 1957 óta 5 magyar és 232 külföldi személynek, a Pázmány Péter Tudományegyetem (PPKE) 1999 óta csak 28 külföldinek, de a többieknek is igen magas a külföldiek aránya. Ez minden bizonnyal összefüggésben van azzal, hogy a tudomány nemzetközi jellege idővel egyre határozottabban érvényesült és érvényesül egyetemeinken, értékrendjünkben, hazai és külföldi kapcsolatainkban, a személyes és intézményi együttműködésekben, s az ezekre alapozott cím-adományozás gyakorlat is ebbe az irányba mozdult el, sőt – mint látjuk – ma jórészt erre koncentrált.

A díszdoktorok országok szerinti megoszlása – 4. táblázat – összhangban van azzal a köztudott hazai képpel, hogy a magyar felsőoktatás német kapcsolatai hagyományosan erősek, hiszen egyetemeink jórészt a Humboldt-típusú egyetem-modellt képezték le és nem kis mértékben őrzik még ma is. Az sem meglepő, hogy a tudományos világban egyre nagyobb, ma már kétségtelen vezető szerepet játszó USA fokozatosan feljött a „második helyre”. Mögöttük – már jelentős különbséggel – európai országok következnek: Nagy Britannia, Ausztria, Franciaország, Olaszország, s ma már csak a statisztikában a Szovjetunió. Különböző történeti és jórészt élő hagyományok miatt néhány más országból – Finnország, Hollandia, Svájc, Lengyelország és Románia – vannak még szép számmal díszdoktoraink.

	ELTE	SE	PPKE	DE	DRHE	Pécs	EHE	Szeged	Összes
H	139	7	2	106	23	49	20	78	424
D	61	60	2	51	17	54	13	47	305
USA	27	60	7	33	12	46	3	26	214
GB	23	18	1	12	2	9	0	19	84
A	28	18	1	4	2	9	2	4	68
F	18	11	1	4	0	10	1	9	54
I	24	8	4	6	0	5	0	6	53
SF	10	6	0	15	1	7	6	7	52
SU	16	10	0	5	2	8	0	10	51
NL	5	9	0	13	4	5	0	6	42
CH	3	6	0	9	9	7	4	2	40
PL	2	7	4	4	1	4	0	2	24
RO	3	5	0	3	5	4	0	4	24
Többi	35	12	8	11	12	35	15	31	159
Összes	394	237	30	276	90	252	64	251	1594

4. táblázat. A díszdoktorok országonkénti csoportosításban

²¹ Az SZTE honlapja részletes adatokat tartalmaz a Szegeden adott címekről, de nem ír a kolozsváriakról.

A külföldi díszdoktorok kérdésének sajátos aspektusa a magyar származású tudósok elismerése, ami természetesen tudományos teljesítményük és rendszerint a magyar egyetemmel folytatott együttműködésben, kutatási/kutatói lehetőségekben általuk nyújtott támogatáson alapul. Legtöbbjük itthon végzett egyetemet, részben karrierjét is itt kezdte, de végül egy más, jobb feltételeket nyújtó országban ért fel a csúcsra, néhány esetben a Nobel-díjig. Vannak közöttük a szomszédos országokban élő magyar kutatók is. Őket nem a jobb feltételek, hanem kisebbségi közösségük és az összmagyarság ügyének szolgálata tartja ott. A 3. táblázatban *kisebb méretű dőlt számok* mutatják ezeket az adatokat. Összesen – ebben a csoportban is némi bizonytalansággal – 92-en vannak. Meglehetősen barátságosan így kiszámolni, ez 8%-a a releváns körnek.

A magas protokoll példái

Indoklás és kommentár nélkül felsoroljuk a kitüntetett államfőket és (volt) miniszterelnököket: 9 magyar a 17 külföldi személyt. A nevekből, országokból és évszámokból az olvasó felfogása szerinti képet – vagy hiányérzetet – alakíthat ki magának²².

Budapest (16 fő)²³: Erzsébet Lujza Otilia román királyné (1897), Tisza István min. elnök (1914), Ferdinánd bolgár cár (1914), Teleki Pál miniszterelnök (1939), Bogdan Filow bolgár min. elnök (1941), Zakir Husain indiai közt. elnök (1967), Urho Kekkonen finn közt. elnök (1969), Resa Pahlavi iráni sah (1977), Willy Brandt német kancellár (1984), Fred Sinowatz osztrák kancellár (1986), Francesco Cossiga olasz közt. elnök (1991), Giovanni Spadolini volt olasz min. elnök (1993), Mádl Ferenc közt. elnök (2000), Tarja Halonen finn közt. elnök (2001), Moshe Katsav izraeli elnök (2003), Lee Hsien Loong szingapuri min. elnök (2007), Matti Vanhanen finn min. elnök (2009), Sauli Väinämö Niinistö finn közt. elnök (2012).

Debrecen (4 fő): gróf Bethlen István min. elnök (1927), Horthy Miklós kormányzó (1927), Hendrik Colijn holland min. elnök (1938), Kállai Gyula nyug. min. elnök (1979).

Szeged (7 fő): II. Vilmos német császár (Kolozsvár, 1920), Bethlen István min. elnök (1922), Teleki Pál min. elnök (1922), Alberto Fujimori perui közt. elnök (1998), Göncz Árpád közt. elnök (2001), Danilo Türk szlovén közt. elnök (2010), Angela Merkel német kancellár (2013, átvette 2015-ben).²⁴

²² A (volt) miniszterek, továbbá alelnökök, helyettesek, polgármesterek névsora meglehetősen hosszú lenne.

²³ Érdekességként: 1938-ban díszdoktor lett a PPTE-n Eugenio Pacelli bíboros, a későbbi XII. Pius pápa.

²⁴ A PTE honlapján nincs ilyen jellegű információ.

A másfélezerből 39-en kaptak kétszer díszdoktori címet is, közülük heten ugyanazon az egyetemen. Hármat kaptak: Alföldy Géza ókortörténész, Hóman Bálint miniszter, Karl-Heinz Indlekofer német informatikus; József Ágost főherceg négyet (háromszor FJTE + 1 BME); gróf. Apponyi Albert miniszter ötöt (ebből háromszor a BpTE-en). Ezt a sort Oláh György Nobel-díjas magyar/amerikai kémikus vezeti hét hazai egyetemtől kapott hét díszdoktori címmel (és még másik hét díszdoktorsága is van külföldi egyetemeken).

Nobel-díjasok

A Nobel-díj a tudományos teljesítmény legmagasabb nemzetközi elismerése, kevesek kiváltsága. Érthető, ha egy egyetem kapcsolatokra, szerencsés esetben érdemi együttműködésre törekszik ilyen kutatókkal és ezek alapján, vagy – nem ritkán jól érzékelhető presztízsből – *honoris causa* doktori címet ajánl fel nekik. Egyetemeinknek Nobel-díjas díszdoktorai közül elsőként Szent-Györgyi Albertet illik megemlíteni, aki egy évvel Nobel-díja után, 1938-ban, majd 1973-ban is díszdoktor lett Szegeden. A magyar származású Nobel-díjasok közül magyar egyetemek díszdoktorai: Oláh György (BME, DE, PTE, SZTE, Nyugat-Magyarországi, Pannon és Óbudai Egyetem); Wigner Jenő (ELTE); Békésy György (SE); Hevesy György (BME); Harsányi János (Corvinus Egyetem). Összesen 6 személy, 12 cím.

Miközben sokan szeretnek minél több Nobel-díjast magyarnak (is) minősíteni²⁵, feltűnő, hogy közülük mennyien nem kaptak magyar egyetemtől díszdoktorságot: Lénárd Fülöp (fizika), Bárány Róbert (orvosi), Gábor Dénes (fizika), Zsigmondy Richard (kémia), Milton Friedman (közgazdasági), Elie Wiesel (béke), John C. Polányi (kémia), Kertész Imre (irodalom).

Tudományegyetemeink nem magyar Nobel-díjas díszdoktorai: ELTE: Werner Heisenberg (fizika), Rudolf Mössbauer (fizika), Ahmed H. Zewail (kémia), José Saramago (irodalom), Mario Vargas Llosa (irodalom); DE: Manfred Eigen (kémia), Sir Derek Barton (kémia), Ilja M. Frank (fizika), Henry Taube (kémia), Sir Paul M. Nurse (orvosi), Andrew W. Schally (orvosi); PTE: Feodor Lynen (orvosi), John C. Kendrew (kémia), Kurt Wüthrich (kémia), Andrew W. Schally (orvosi), Peter Agre (kémia); SE: Louis Ignarro (orvosi), Roger Tsien (orvosi); SZTE: Andrew W. Schally (orvosi). Összesen 17 személy, 19 cím.

Elttekintve Szent-Györgyi Albert első díszdoktorságától, tudományegyetemeink Nobel-díjasokat (24 főt) csak az utóbbi félévszázadban avattak díszdoktorrá (ELTE 1963, PTE 1975, DE 1982, SZTE 1995 után), bizonyára egy pozitív szemléletváltás és a nemzetközi kapcsolatok erősödésének jegyében.

Mi a helyzet ma?

A *honoris causa* doktori címről eddig egyik felsőoktatási törvényünk sem rendelkezik. Jogszabályban először az 51/2001 (IV. 3.) sz. kormányrendeletben olvashatunk róla – ennyit: az intézményi SZMSZ rendelkezik „a tiszteletbeli

²⁵ Pl. <http://mek.oszk.hu/02000/02056/html/#>

doktorrá (doctor honoris causa) avatás feltételeiről...”. 2012-ben a kormány szükségesnek tartotta egyértelműsíteni a díszdoktorság kritériumait, s ezt a 387/2012. (XII. 19.) kormányrendeletben tette meg: „20. § A felsőoktatási intézmény szenátusa a rektor javaslatára a doktori tanács véleményének kikérésével tiszteletbeli doktori (Doctor Honoris Causa) vagy tiszteletbeli doktori és professzori (Doctor et Professor Honoris Causa) címet adományozhat annak, aki a doktori szabályzatban foglaltak alapján arra érdemessé vált abban a tudományágban, amelyben a felsőoktatási intézmény doktori fokozat odaítélésére jogosult.”

Ez a megfogalmazás több fontos elemet tartalmaz:

- egyrészt tükrözi azt, hogy a kormány tudományos teljesítményhez köti a címadást (hiszen azt a „doktori”, s pl. nem a humánpolitikai kormányrendeletben jelentette meg);
- másrészt megkülönböztet két címet, valószínű értelmezésben a *doctor et professor* döntően a tudományban, míg a „sima” *doctor* – e mellett – más téren is elért érdemek²⁶ alapján adható;
- kétoldalú – mind az egyetem, mind a kitüntetett részéről – feltételként szabja a tudományági megalapozottságot (egyúttal korlátot), azaz definiált „tudományági” alap nélkül egyik cím sem adományozható²⁷;
- s mindezt külön megerősíti azzal, hogy mindig ki kell kérni a *doktori tanács* véleményét is.

Az egyetemi szabályzatok többnyire átveszik a kormányrendelet szövegét, sőt igen magas rangra emelik ezt a kitüntetést, és ezen túl – érthetően – rendezik az évenként és karonként adható (javasolható) címek számát²⁸, külön megemlítve az egyetemi (rektori) keretet. Az SZTE ezt példaértékű szigorral szabályozza: „A 61.3. pontban megfogalmazott tudományos követelmények teljesítésétől kivételesen, különösen indokolt egyetemi érdekből el lehet tekinteni világszerte nagyra becsült személy (pl. Nobel-díjas²⁹, nagyhírű egyetem díszdoktora) esetén, amennyiben a cím odaítélése az egyetem jó hírnevét nagymértékben növeli.” Nem félreérthető megfogalmazás!

Néhány egyetem szabályzata rendelkezik a cím visszavonásáról. A visszavonást rendszerint diszkréten intézik el az egyetemek. Egy-két ismert esetet ezért nem lenne korrekt itt kiemelni.

A címet – teljesen általánosan – személyesen egyetemi avatási ünnepségen lehet, sőt kell átvenni³⁰, ahol a díszoklevél mellé rendszerint e célra készített talárt (néhol dízsapkát, díszláncot) kapnak a kitüntetettek. A *laudáció* után lehetőség-

²⁶ Az ELTE szabályzata megfogalmazásában: „... más egyéni érdemeket...”

²⁷ Több egyetem „*civis universitatis honoris causa*” címet alapított nem tudományos érdemek elismerésére és természetesen mindenütt vannak más rangos egyetemi kitüntetések, címek, nem ritkán nagy változatosságban.

²⁸ Egy-egy kerek egyetemi jubileum alkalmat ad(ott) a szokásosnál több cím adományozására is.

²⁹ Itt bizonyára irodalmi vagy béke-díjasokra gondolnak.

³⁰ Kivételek azért voltak. Pl. Horthy Miklós kormányzónak (TITE) vagy II. Vilmos császárnak (FJTE) elvitték, míg Angela Merkel német kancellár és az SZTE két évet (2013–2015) vártak a közösen alkalmas időpontra.

gük van egy rövid köszönetnyilvánításra, ünnepi gondolat, olykor tanulságos üzenet megfogalmazására³¹. Általános szokás ebből az alkalomból – közvetlenül előtte vagy utána – szakmai közönség előtt tudományos előadás tartása.

Mégis mit ér a *dr. h. c?*

A szerző meggyőződése, hogy az egyetemi- és a külvilág meghatározó része kezdettől fogva, ma is és a jövőben is a tudományos kiválóságot, a kiemelkedő teljesítményt, a magas minőséget és az erre alapozott együttműködést ismeri el a *doctor honoris causa* kitüntető címmel. A Debreceni Egyetem (vagy pl. az ELTE) rektori avatási protokollja ezt így fogalmazza meg: „A tudomány valamely ágában kimagasló eredményeket ért, köztisztelőben álló tudósokat az egyetem ezzel a címmel legmagasabb kitüntetésben részesíti és befogadja őket az intézmény díszdoktorainak sorába. A *doctor honoris causa* cím olyan magas fokú elismerés, amellyel az intézmény csak kivételes esetben él. A cím adományozásával az intézmény megtisztelheti kimagasló professzorait³², egykori kiváló tanítványait, de felajánlhatja olyan nemzetközileg elismert hazai és külföldi tudósoknak is, akik tudományos eredményeiket közkinccsé téve gazdagítják a tudományt. A díszdoktorrá avatás megtiszteltetés annak, akinek ez az elismerés szól, de nyomatékosan szeretném hangsúlyozni, hogy megkülönböztetett tisztesség az adományozó intézmény számára is.” Ha ezt valóban minden esetben így teszi az adományozó és érzi az adományozott is, akkor mind az avatáskor, mind később – hangozzék bár patetikusan – „egész életen át” mindkét fél büszkén tartja számon, ill. viseli a címet. Ekként jeleníti meg az egyetemi annalesekben, illetve az önéletrajzokban (ma jórészt a honlapokon is), s ekkor nem lesz a korképből idővel kórkép. A magyar egyetemeknek ajánlatos tanulni múltjukból, de pl. a Magyar Tudományos Akadémia mai, jól tagolt – átláthatóan mit miért – kitüntetési gyakorlatából is. Látni kell: egy, olykor már előre érezhetően rossz döntés a többi jót – és ezzel az egyetemet – értékeli le.

Jó döntésekkel a *doctor honoris causa* cím megérdemli és megtarthatja az érintettek, az odaítélő egyetem, az egész egyetemi világ és a társadalom tiszteletét is.

³¹ Pl. http://www.unideb.hu/portal/sites/default/files/20121124GulyasBalazs_beszed.pdf

³² A saját professzorok aránya: TITE 6/73, DATE 6/29, DOTE 0/34, KLTE 16/62; DE 0/77 (de 3 egykori saját).

Függelék: Érdekességek itthonról és külföldről

A témakörben tájékozódva különböző érdekes, de nem a fősodorba tartozó információk is előkerülnek. Ezek közül néhány – talán az olvasó szerint is érdekes – itt következik.

- Posztumusz díszdoktori címről nem tudunk.
- A címhez eseti, ill. rendszeres pénzbeli vagy anyagi juttatás sehol sem tartozik.
- Az 1594 díszdoktor között 27 nő van. Ez mindössze 2%. A Nobel-díjasok 5,4%-a nő (44/817).
- *„Az induló Ferenc József Tudományegyetem néhány nagy tekintélyű tudósának nem volt doktorátusa. Ezt a helyzetet az induló Kolozsvári Egyetem nagyon eredeti módon oldotta meg, 1874-ben Berde Áront, Brassai Sámuel, Koch Antalt és Martin Lajost díszdoktorrá avatták, a továbbiakban már nem tettek különbséget a dísz- és a rendes doktorátusok között.”*
<http://www.szabadsag.ro/szabadsag/servlet/szabadsag/template/article%2CPCArticleScreen.vm/id/68970>
- Nagy Iván: *A száműzetés évei Szegeden 1920–1940*. Az írás címe azt mutatja, sok függ attól, honnan nézzük a történelmet.
http://www.adatbank.ro/html/alcim_pdf9465.pdf
- Öt olyan magyar (származású) Nobel-díjas díszdoktora van egyeteminknek, akik egyben a Magyar Tudományos Akadémia rendes vagy tiszteleti tagjai is (Békésy György, Hevesy György, Oláh György, Szent-Györgyi Albert, Wigner Jenő). Ketten vannak, akik tiszteleti tagok, de itthon nem díszdoktorok: Gábor Dénes és John Polányi. Harsányi János hazai díszdoktor, de nem tiszteleti tag. Négyen – Zsigmondy Richard, Bárány Róbert, Elie Wiesel, Kertész Imre – nem díszdoktorai magyar egyetemnek és nem tagjai az Akadémiának sem. Lénárd Fülöp akadémikus volt, de 1945-ben (náci kapcsolatai és nézetei miatt) törölték az akadémiai almanachokból (nincs az MTA honlapján sem).
- Az Oxfordi Egyetemnek (legalább) három magyar díszdoktora van: Serédi Jusztnián, Szentágothai János és Szent-Györgyi Albert.
- Selye János 18
(<http://mek.oszk.hu/00300/00355/html/ABC13280/13730.htm>),
Kornai János 15 egyetem díszdoktora (<http://www.kornai-janos.hu/CV-pub.html>)
- Ha főiskolánknak nincs törvényes joga (doktori iskola) *dr. h. c.* cím adományozására (s bár nincs professzorunk sem), akkor adunk „*professor honoris causa*” címet, hiszen azt nem tiltja a törvény:
http://www.edutus.hu/cikk/professor_honoris_causa_cim_atadasa/
- A leggyakoribb keresztnév: magyarok között 32 János, külföldiek között 27 Peter van.
- A legtöbb díszdoktori címet feltehetően két dél-afrikai, ma már legendás színes bőrű apartheid-ellenes személyiség kapta: Desmond Tutu ötvenet,

Nelson Mandela harmincnolcat.

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_honours_for_Desmond_Tutu;

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_awards_and_honours_bestowed_upon_Nelson_Mandela

- Einstein „csak” hét egyetem díszdoktora volt: Rostock, Princeton még a Nobel-díj előtt, majd Zürich (ETH), Madrid, Oxford, Yeshiva College és Harvard.
- Békésy György az Argentínai Mendoza Egyetem hétszeres díszdoktora! [Ez is rekord?]
- 2005-ben Oláh György nem fogadta el a BBTE díszdoktori címét a magyar feliratok elhelyezését büntető oktatói elbocsátások miatt.
- A Bécsi Egyetem 1900 óta 226 (évi átlagban két) díszdoktort avatott (köztük 12, kb. 5% nő). 1965-ben, alapítása 600. évfordulóján viszont harmincat, köztük Pákozdy László Márton magyar teológust. Még két magyar díszdoktora van: Tomka Miklós vallásszociológus és Alföldy Géza ókortörténész.